

**ВПРОВАДЖЕННЯ МОДУЛЬНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ
В ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ В ПРОЦЕСІ
ВИКЛАДАННЯ КУРСУ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ**

Анотація

В статті розглядається особистісно орієнтована модульно-розвивальна технологія у підготовці вчителя інформатики та методика її впровадження в курсі методики навчання інформатики.

Аннотация

В статье рассматривается личностно ориентированная модульно-развивательная технология в подготовке учителя информатики и методика её внедрения в курсе методики обучения информатике.

Annotation

In the article the personality oriented in module-development technology in preparing of teacher of informatics and method of its introduction in a course the method of teaching an informatics.

В умовах методологічної переорієнтації школи на розвиток особистості учня, гуманізацію навчально-виховного процесу та неухильного зростання інформативної насиченості кожного заняття особливо гостро постає проблема раціонального використання навчального часу та наукової організації пізнавальної діяльності учнів як у навчальному закладі так і вдома. Виникає протиріччя між соціальною потребою сучасної школи у творчих, висококваліфікованих вчителях інформатики, які готові до застосування особистісно-орієнтованих технологій навчання, і відсутністю скоординованої підготовки до неї майбутніх вчителів на етапі їх становлення у ВНЗ. Такі протиріччя і обумовлюють необхідність в курсі методики викладання інформатики звернути увагу на підготовку студентів за особистісно орієнтованими технологіями та до впровадження таких технологій в процесі викладання інформатики в школі.

Сучасним методичним положенням про технології навчання та інноваційні педагогічні технології приділяється увага в працях В. Беспалька, М. Кларіна, Н. Ничкало, Г. Селевко, С. Сисоевої, О. Пехоти, С. Вітвицької, І. Якиманської

та інших.

Аналіз сучасної наукової психолого-педагогічної літератури дає нам можливість зробити висновок, що особистісно орієнтовані технології передбачають проектування педагогом цілей освітнього процесу, вибір компонентів змісту освіти, визначення методів і засобів. Технологічна грамотність майбутнього вчителя дозволяє йому усвідомлювати своє істинне покликання, більш ретельно оцінити потенційні можливості, подивитися на педагогічний процес із позицій кінцевого результату.

Метою цієї статті, що є складовою нашого дослідження є визначення сутності особистісно орієнтованої модульно-розвивальної технології у підготовці вчителя-предметника та методики її впровадження.

Будь-яка сучасна педагогічна технологія являє собою синтез досягнень педагогічної науки і практики поєднання традиційних елементів минулого досвіду і того, що породжено суспільним і технічним прогресом, і перш за все, гуманізацією, демократизацією суспільства і технічною революцією.

Технологізація особистісно орієнтованого освітнього процесу передбачає спеціальне конструювання навчального тексту дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, типів навчального діалогу, форм контролю за особистісним розвитком учня в ході навчально-пізнавальної діяльності. Тільки при реалізації принципу суб'єктності освіти можна говорити про особистісно орієнтовані технології.[1]

Сьогодні різні автори називають різноманітні технології, які належать до особистісно орієнтованих технологій, загальноприйнята класифікація поки що відсутня.

Спираючись на підходи А.В. Фурмана, К.Я. Вазіної, А.М. Алексюка, С.С. - Вітвицької, Т.М. Тихоновой та інших сучасних науковців ми, при підготовці вчителів інформатики в Житомирському державному університеті, курс методики навчання інформатики, як і багато інших, викладаємо за модульно-розвивальною технологією. Ми глибоко переконані, що ефективно впроваджувати особистісно орієнтовані технології навчання в школі можуть ті вчителі, які самі були підготовлені на основі таких технологій.

Модульно-розвивальне навчання сприяє становленню особистості не тільки завдяки змісту, методам, формам організації, а й через сутнісну багатомірність, логіку буття з огляду на специфічну форму психосоціального зростання індивідуальності. Унікальність його полягає в тому, що всі сторони, аспекти, компоненти педагогічно керованого навчально-виховного процесу сти-

мулюють, прискорюють численні процеси розвитку, які ієрархічно подані в загальній картині психосоціального розвитку кожного студента [2]. А.В.Фурман виділяє, що психосоціальний розвиток – це наращування особистістю можливостей духовно переживати, культурно діяти і само реалізуватися під впливом організованого соціуму, який залежить від ментального досвіду, активізує внутрішній розвиток і визначає індивідуальне зростання позитивного природного і соціального потенціалу особистості.

Таким чином модульно-розвивальна система створює передумови для прискореного психологічного розвитку особистості. Студенти почувають себе розкутими, відкритими, вільними, мають можливість самостійно засвоювати певні порції змісту навчання.

В реалізації модульно-розвивальної технології викладач виконує роль діагноста, консультанта, мотиватора, постачальника інформації та спирається на цілісну систему змістових модулів (модульну програму), яка складається з окремих змістових модулів. Змістовий модуль – це цілісна частина навчального матеріалу, яка педагогічно адаптована у сукупність системи знань, системи норм і системи цінностей [3].

В розроблених нами методичних рекомендаціях представлені орієнтовні розробки практичної частини курсу методики навчання інформатики за модульно-розвивальною технологією. Практична частина розбита на модулі: загально-дидактичний, інформаційні системи та технології, прикладне програмне забезпечення загального призначення, алгоритмізація та програмування.

Кожен модуль включає практичні заняття та одне підсумкове, в кінці вивчення модуля, для узагальнення і систематизації знань, умінь і навичок здобутих протягом вивчення певного модуля.

Першим етапом роботи викладача за модульно-розвивальною технологією є етап проектування організації навчального процесу. Це відбувається за допомогою так званої технологічної карти, яка складається для кожного змістового модуля і являє собою календарне і тематичне планування навчальної роботи. Відповідно до часового обмеження тема розбивається на окремі заняття. Вказується тематика кожного заняття, а також зміст роботи на кожному з них.

У стандарті на вході вказуються знання та вміння, якими повинен володіти кожний учень до вивчення цієї теми, на виході визначаються ті знання та вміння, які учень має одержати після вивчення модуля [4].

В технологічній карті ми також вказуємо: теоретичний питання, які розгля-

далися на лекції і є основою для проведення практичного заняття; практичну частину, яка включає різні методи і засоби навчання (дискусії, бесіди, пізнавальні ігри та ін.), практичні завдання (розробка календарного плану, конспекту уроку, тест-контролю, бібліографії періодичних видань з теми), ознайомлення з прикладним програмним забезпеченням та інше; необхідна література, яка допоможе під час вивчення матеріалу; теми практичних робіт, передбачених програмою; теми повідомлень; домашні завдання до кожного заняття-модуля; питання до заліку.

Технологічну карту готують у двох примірниках. Перший залишається у вчителя. Другий — видається студентам для ознайомлення з планом роботи щодо наступного заняття, планування самостійної діяльності, порівнювання власних досягнень з кінцевими вимогами до знань та вмінь.

Початковий етап вивчення модуля - установчо-мотиваційний — передбачає детальне ознайомлення з технологічною картою, що суттєво мотивує подальшу пізнавальну діяльність, а саме: усвідомлення кінцевої мети; планування власної навчальної діяльності; створення атмосфери довіри, що спонукає студентів відчувати певну відповідальність за процес і результати навчального процесу.

За деякий час до наступного заняття студенти отримують план заняття. До самостійного опрацювання надаються теоретичні питання зі шкільного курсу інформатики та методики викладання інформатики з розглядуваної на занятті теми. Деяким студентам надається індивідуальне завдання: підготувати доповідь, розробити дидактичні матеріали, промоделювати фрагмент уроку за певною технологією.

Другим етапом роботи (змістово-пошуковим) є розроблення сценаріїв занять. На початку заняття викладач узгоджує зі студентами план проведення заняття, який повинен включати бліц-опитування з основних теоретичних положень теми (усне або письмове), виступи студентів.

Найважливіше в побудові модуля — структурування діяльності студентів у логіці етапів засвоєння знань: сприйняття, розуміння, осмислення, запам'ятовування, застосовування, узагальнення, систематизація, контроль, рефлексія і корекція.

Студенти працюють більшу частину часу самостійно, навчаються цілепокладанню, плануванню, організації роботи, контролю й оцінюванню власної діяльності. Така система надає можливість їм визначити рівень своїх знань, вмінь і навичок на кожному етапі навчання, побачити прогалини і усунути їх.

Оскільки метою навчання є насамперед розвиток особистості студента, то зміст курсу будується таким чином, щоб він відповідав вимогам розвивального навчання.

Діяльність студентів на уроках має бути безперервним пошуком. Під час вивчення предмету вони повинні одержувати нові знання не в готовому вигляді, а як результат індивідуального або колективного дослідження, який організовує викладач. Студенти стають активними учасниками процесу пізнання.

Вже на установчо-мотиваційному етапі треба знаходити методи і прийоми активізації пізнавальної діяльності, пов'язувати зміст матеріалу з власним досвідом студентів, давати творчі завдання, звертатися до історичного матеріалу.

Вивчення нового матеріалу починається з проблемної ситуації. Йде постійний суб'єкт-суб'єктний діалог, який збуджує рефлексивну діяльність як педагога, так і його вихованців. Велика увага надається несподіваним, творчим завданням, які викликають емоційне переживання та інтенсифікують самостійну діяльність.

Третій етап – організація поточного, проміжного та вихідного контролю знань та вмінь студентів. На цьому етапі використовують бліц-опитування, понятійні диктанти, кросворди, тестові завдання, застосовують також таку форму, як співбесіда, яка дає можливість через доцільно складену систему запитань з'ясувати рівень засвоєння вивченого матеріалу з кожним окремо.

Оскільки модульно-розвивальна технологія передбачає постійний зворотний зв'язок між суб'єктами навчального процесу, поточний та проміжний контроль здійснюється майже після кожного учбового елемента. І якщо викладач виявляє недостатню підготовку окремих студентів, то здійснює індивідуальну роботу, призначає консультації.

На відміну від традиційної системи контролю розвивальне навчання передбачає зовсім інший характер оцінювання учбової діяльності. Найчастіше використовується м'який контроль, само- та взаємоконтроль, звірка зі зразком та ін.

Під час проведення практичних робіт з теми студенти отримують диференційовані завдання, де вказано кількість балів за кожне з них. Студент самостійно виконує роботу і оцінює себе сам. Викладач перевіряє роботу і теж висловлює оцінку. Потім оцінка і самооцінка порівнюються.

На нашу думку, така система оцінювання є дуже корисною, тому що вона примушує студентів не тільки самостійно оцінювати власні знання, виявляти недоліки та прогалини в них, але й задуматися над своєю успішністю, бути за

неї відповідальним.

Ця технологія виховує в майбутнього вчителя інформатики певні особистісно-професійні якості: організованість, послідовність, комунікабельність, толерантність, прагнення до постійного професійного саморозвитку та інші, які необхідні йому для подальшої роботи в школі в умовах особистісної орієнтації навчально-виховного процесу.

Розглянувши різні підходи до визначення та класифікації особистісно орієнтованих технологій, ми вважаємо, що серед особистісно орієнтованих технологій, які використовуються в процесі вивчення інформатики слід виділити такі: модульно-розвивальна, проблемна, проектна, співробітництва в групах.

Аналіз власного досвіду та досвіду досвідчених педагогів свідчить про те, що в процесі викладання інформатики є потужні можливості для реалізації принципів гуманістичної освіти шляхом застосування особистісно орієнтованих технологій, таких як модульно-розвивальні, проблемні, проектні та інші, які позитивно впливають на розвиток особистості викладача і студента, підвищують рівень і якість їх знань та умінь.

Література:

1. *Освітні технології: Навчально-методичний посібник/за заг. ред. О.М. Пехоти.* – К.: А.С.К., 2001. – 255 с.
2. *Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури.* – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
3. *Фурман А.В., Калугін О.І. Школа розвитку: непізнані грані фундаментальної ідеї// Рідна школа.* – 1994. - №6. – С.26-32.
4. *Підготовка майбутнього вчителя до запровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти.* – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.